

– поширення передового досвіду з питань правової освіти і виховання та впровадження інформаційних технологій.

Результатами реалізації інформаційно-комунікативної моделі правового виховання повинні стати:

– творчі роботи учнів, їх публічний захист та опублікування на електронних носіях, у друкованому вигляді, поширення освітніми установами;

– випуск дисків і методичних посібників з правової освіти і правового виховання;

– функціонування інформаційно-консультативних центрів з прав людини;

– розвиток міжнародного руху «Молодь за права людини»;

– більш широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес;

– обладнанні місця, умови, що сприяють формуванню правової свідомості учнів та студентів;

– міські навчальні семінари з проблеми правового виховання і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес;

– підвищення кваліфікації педагогічних кадрів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій та права;

– поява нових інформаційних ресурсів за рахунок формування нових зв'язків і встановлення соціального партнерства.

Таким чином, правове виховання сучасної молоді потребує нових підходів до усвідомлення сутності і принципів практичної реалізації. Однією з найбільш перспективних світоглядних конструкцій правового виховання є запропонована інформаційно-комунікаційна модель, у межах якої зроблена спроба максимально поєднати сучасні інформаційні концепти суспільної діяльності взагалі і правового виховання зокрема.

О. К. Бурова

ПРАВОВЕ ТА ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЧИННИКИ СОЦІАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Позначений напрямок розмірковувань потребує окреслити деякі аспекти співіснування правового та естетичного задля розширення кола проблем, що є важливими для теоретичної та практичної юриспруденції.

Про що, власне, йдеться? Чому в принципі можливе поєднання правового та естетичного у виховному процесі? Передусім, і право, і естетика є своєрідними засобами соціального регулювання. З точки зору відповіді на запитання:

«Що таке естетика?» ми зазвичай зіштовхуємося з великою кількістю різноманітних визначень. Проте майже ніде зараз немає спроб і пропозицій розглянути естетику як чинник саме регулювання людських почуттів, а надто – людської поведінки. Однак ще у XIX ст. філософ Ф. Шлегель убачав в естетичній культурі специфічний прояв «абсолютного законодавства», а естетичну теорію тлумачив як «законодавчу владу» в мистецтві. І дійсно, естетичне у соціумі можна побачити як сукупність певних норм, певних стандартів, що гармонізують людську поведінку та взаємовідносини. Це, ясна річ, відбувається зовсім не так, як при правовій регуляції, але будь-який соціум має у своїй нормативній інфраструктурі також естетичні норми з різним ступенем імперативності. Естетичні стандарти так чи інакше взаємодіють з правовими. На жаль, сучасне вітчизняне правознавство зовсім не переймається питанням про ефективність правового регулювання в межах такої взаємодії.

Право найчастіше тлумачать як комплекс формально визначених норм поведінки, що встановлюються від імені держави, є загальнообов'язковими і спираються на можливість державного примусу. Але нормативність не може охоплювати всю складність правового регулювання. Необхідно внести у коло роздумів фігуру суб'єкта, який завжди діятиме заради задоволення власних потреб і якого необхідно навчити поважати запропоновані суспільством гармонізуючі нормативні обмеження на користь подібних потреб інших.

Таким чином, і право, і естетика є засобами соціально-нормативного регулювання в людській спільноті.

Приховані можливості естетичного впливу на правову регуляцію, що ми спробуємо довести, зосереджено у низці таких проявів, зокрема:

– в естетиці юридичного мислення. Мається на увазі не тільки панування логіки і юриспруденції, а й бачення логіки як захоплюючого мистецтва мислення, майстерності у побудові інтелектуально-логічних конструкцій (поза межами софістики);

– в естетиці юридичного тексту, де емоційні переживання викликає досконалість нормативних визначень і навпаки;

– в естетиці правосудного процесу з піднесеністю, урочистістю та ритуальністю судової процедури. Тут «працюють» й естетика одягу, й естетика поведінки (спокій, коректність, здібності до логічного мислення та ораторського мистецтва), й особлива величність споруд, де відбувається правосудний процес;

– в естетиці справедливого як загального феномена, а також в естетиці загального акту справедливості. Адже в боротьбі за справедливість – вищий сенс юриспруденції. Кожен випадок, коли не одержує захисту конкретно порушене суб'єктивне право, означає маленьку смерть Права як загального принципу.

Ймовірно, це передбачає використання поряд з традиційними категоріями права методології та категорії естетичної науки задля більш глибокого і продуктивного розгляду предметного поля юриспруденції. Такі фундаментальні категорії, як досконалість, довершеність, бездоганність тощо мають необмежену принадність, у тому числі в царині правової науки. Згадаймо, світоглядна традиція античних греків, що створили підґрунтя європейської культури, понад усе цінувала гармонійне і прекрасне, а найбільш прекрасним уважали найбільш справедливе. Тому є серйозні підстави вивчати важливі правові явища за сприянням естетичного інструментарію. Це має допомогти більш глибоко і точно зрозуміти реальний соціальний резонанс суперечливого процесу правового регулювання, що пов'язано із соціально-психологічними чинниками. Вони спираються на переживання різних проявів у сфері права як прекрасних, потворних, комічних, трагічних, піднесених, нищих тощо. Такий плідний тандем права і естетики здатен і збагатити юриспруденцію в цілому, і розширити традиційно межі предметного кола естетичної науки.

Ще одним проявом спорідненості права і естетики є використання засобів художньої творчості задля відображення права і різних сторін правової дійсності. Традиційно естетична проблематика здатна виходити за власні межі і поєднуватися з правовим регулюванням у напрямку підвищення його соціального оцінювання, сприйняття його суспільної цінності. Історія розвитку людства показує, що держави усіх часів активно використовували саме естетичний чинник у вихованні адекватних соціальних якостей власних громадян, і робили вони це, використовуючи «магічну силу мистецтва» (Платон).

Ясна річ, що пропозиції естетико-правового поєднання у вихованні «добрих громадян» (Платон) мали б зацікавити державні інститути, що працюють у сфері юстиції і культури. Але для України, на жаль, – це справа майбутнього. Досконале, вишукане, довершене – розкіш, що потребує додаткових зусиль та грошей і, начебто, на сьогодні таке постановлення питання позбавлене сенсу. Однак розуміючи всю проблематичність завдання, потрібно починати діяти у сфері правового виховання, спираючись на історико-культурну і власну впевненість у його естетичній складовій.

И. В. Владленова

ВЛИЯНИЕ СМИ НА ФОРМИРОВАНИЕ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ В СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЕ

Трансформационные процессы, протекающие в современной Украине, отражаются на всех сферах жизнедеятельности общества, правовом сознании,